

Havala proti Slovensku, rozsudek ze dne 12. 11. 2002

Stěžovatel: Havala

Žalovaný stát: Slovensko

Číslo stížnosti: 47804/99

Datum: 12.11.2002

Článek Úmluvy: čl. 27

čl. 34

čl. 41

čl. 44

čl. 6

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: občanskoprávní řízení, spravedlivé zadostiučinění, spravedlivý proces

Významnost: 3

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

ČTVRTÁ SEKCE

12. listopadu 2002

VĚC HAVALA

(Rozsudek ve věci Havala versus Slovensko)

Evropský soud pro lidská práva - Čtvrtá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci Sir Nicolas Bratza, předseda, E. Palmová, V. Strážnická, M. Fischbach, J. Casadevall, R. Maruste, L. Garlicki, jakož i M. O’Boyle, tajemník sekce, po neveřejném zasedání, které se konalo dne 22. října 2002, vynesl téhož data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 47804/99) proti Slovenské republice předložená Soudu podle článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) slovenským občanem panem Karolem Havalou (dále jen „stěžovatel“) dne 15. října 1999.
2. Slovenská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena panem P. Vršanským.
3. Stěžovatel zejména tvrdil, že délka řízení o jeho žalobě na náhradu škody byla nepřiměřeně dlouhá.
4. Stížnost byla přidělena Druhé sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). V rámci této sekce byl vytvořen senát k posouzení případu (článek 27 § 1 Úmluvy), jak stanoví

ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu.

5. Rozhodnutím ze dne 13. září 2001 Soud prohlásil stížnost za částečně přípustnou.
6. Dne 1. listopadu 2001 změnil Soud složení svých sekcí (ustanovení 25 § 1 Jednacího řádu Soudu). Tento případ byl přidělen nově složené Čtvrté sekci.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

7. Dne 26. března 1993 podal stěžovatel u Okresního soudu v Trnavě žalobu na náhradu škody vyplývající z ukončení jeho členství v družstvu. Dne 20. září 1993 soud žalobě stěžovatele částečně vyhověl.
8. Jak odpůrce, tak i stěžovatel se odvolali ve dnech 8. a 13. října 1993. Dne 13. prosince 1993 stěžovatel předložil důvody svého odvolání. Dne 23. prosince 1993 byl případ postoupen Krajskému soudu v Bratislavě.
9. Dne 31. ledna 1994 zrušil Krajský soud v Bratislavě rozsudek okresního soudu s tím, že jeho odůvodnění je nedostatečné.
10. Okresní soud uskutečnil ústní jednání ve dnech 30. března, 25. dubna a 23. května 1994.
11. Další ústní jednání naplánované na 13. června 1994 muselo být odročeno, jelikož se nedostavil právní zástupce stěžovatele. Dne 6. července 1994 okresní soud případ opět odročil, jelikož právní zástupce stěžovatele nepředložil včas písemné připomínky.
12. Dne 15. července 1994 vznesl stěžovatel námitku proti soudci Okresního soudu v Trnavě, který případ projednával. Dne 16. srpna 1994 Krajský soud v Bratislavě tuto námitku zamítl.
13. Dne 24. října 1994 vynesl Okresní soud v Trnavě nový rozsudek, jímž částečně vyhověl stěžovateli žalobě na náhradu škody. Strany se odvolaly a případ byl postoupen odvolacímu soudu dne 12. prosince 1994.
14. Dne 7. července 1995 musel být případ odročen, protože se nedostavili ani stěžovatel, ani jeho právní zástupce.
15. Dne 31. července 1995 zrušil Krajský soud v Bratislavě rozsudek soudu první instance s odůvodněním, že okresní soud neměl pravomoc případ projednávat. Příklad byl postoupen jinému senátu krajského soudu dne 2. října 1995.
16. Dne 24. června 1996 Ministerstvo spravedlnosti připustilo, v odpověď na stížnost podanou stěžovatelem, že v řízení došlo k nežádoucím průtahům.
17. Mezi 17. červencem 1996 a 25. prosincem 1996 učinil soudce projednávající případ několik procesních úkonů.
18. Dne 24. ledna 1997 se předseda Krajského soudu v Bratislavě stěžovateli omluvil za průtahy v řízení a informoval jej, že ústní jednání je naplánováno na 28. ledna 1997.
19. Uvedeného dne vyslechl soud odpůrce a odročil případ na 25. března 1997, jelikož nebylo jasné, zda stěžovatelův právní zástupce obdržel předvolání. Dne 24. března 1997 informoval stěžovatelův právní zástupce soud, že již stěžovatele nezastupuje. Proto dne 25. března 1997 krajský soud odročil případ na 22. dubna 1997.
20. Dne 22. dubna 1997 Krajský soud v Bratislavě zamítl žalobu s odůvodněním, že stěžovatel neprokázal, že utrpěl škodu. Dne 2. května 1997 se stěžovatel odvolal. Spis k případu byl postoupen Nejvyššímu soudu dne 26. května 1997. Dne 3. června 1997 vrátil Nejvyšší soud případ krajskému soudu a vyzval jej, aby rozhodl o poplatcích za odvolací řízení. Krajský soud vynesl rozhodnutí o soudních poplatcích dne 14. června 1997 a postoupil případ Nejvyššímu soudu dne 1. srpna 1997.
21. Dne 22. prosince 1997 zrušil Nejvyšší soud rozsudek soudu první instance. Nejvyšší soud konstatoval, že krajský soud neshromáždil závažná fakta, týkající se případu.
22. Dne 4. února 1998 požádal stěžovatel o vyloučení soudců krajského soudu, projednávajících případ. Přitom zejména uvedl, že soudci rozhodli o jeho žalobě mylně a že v řízení způsobili průtahy. Nejvyšší soud tuto žádost zamítl dne 24. srpna 1998. Spis k případu byl vrácen krajskému soudu dne 9. října 1998.

23. Dne 30. listopadu 1998 zamítl Krajský soud v Bratislavě stěžovatelu žalobu ze dne 26. března 1993. Dne 29. prosince 1998 se stěžovatel odvolal. Případ byl postoupen Nejvyššímu soudu dne 3. února 1999.
24. Dne 15. července 1999 zrušil Nejvyšší soud rozsudek krajského soudu ze dne 30. listopadu 1998. Nejvyšší soud konstatoval, že stěžovatel má nárok na náhradu škody, a rozhodl, že o její výši má rozhodnout soud první instance. Spis k případu byl vrácen krajskému soudu dne 21. července 1999.
25. Dne 17. února 2000 Nejvyšší soud vyloučil soudce krajského soudu z projednávání případu na jeho vlastní žádost.
26. Dne 25. dubna 2000 byl případ přidělen jinému soudci.
27. Dne 22. února 2001 Ústavní soud shledal, že bylo porušeno ústavní právo stěžovatele na ústní jednání bez zbytečných průtahů. V rozhodnutí se uvádělo, že případ není složitý a že záležitost, o kterou se stěžovateli jedná, vyžaduje zvláštní péči. Ústavní soud nenalezl žádné zvláštní průtahy v řízení, které by bylo možné přičíst na vrub stěžovateli. Pokud jde o chování obecných soudů, Ústavní soud upozornil zejména na to, že došlo k průtahům, jež lze přičíst na vrub Krajskému soudu v Bratislavě, a to mezi 12. prosincem 1994 a 31. červencem 1995, mezi 2. říjnem 1995 a 17. červencem 1996, mezi 25. listopadem 1996 a 22. dubnem 1997 a mezi 21. červencem 1999 a 4. lednem 2000. Tyto průtahy činily dohromady dvacet pět měsíců. Kromě toho se řízení pozdrželo proto, že Nejvyšší soud musel opakovaně zrušit rozhodnutí nižších soudů.
28. Podle své judikatury postrádal Ústavní soud v relevantním období jurisdikci, aby vyvodil právní důsledky ze svého nálezu o porušení práva osoby na ústní projednání v přiměřené lhůtě. Ústavní soud nemohl ani přiznat dotčené osobě náhradu škody ani uložit sankci státnímu orgánu odpovědnému za takové porušení.
29. Dne 23. února 2001 přidělil předseda Krajského soudu v Bratislavě případ jinému soudci, jelikož soudce určený dne 25. dubna 2000 soud opustil.
30. Ústní jednání se konala ve dnech 16. a 31. května 2001. V posledně uvedený den byl případ odročen do 20. září 2001, jelikož zástupce stěžovatele se nemohl jednání pro nemoc zúčastnit.
31. Dne 25. září 2001 umožnil Krajský soud v Bratislavě stěžovateli, aby svou žalobu rozšířil o náhradu hmotné škody. Dále pak soud rozhodl jednat o stěžovatelově žalobě na náhradu morální újmy v samostatném řízení. Dne 13. listopadu 2001 zamítl Nejvyšší soud odvolání odpůrce proti tomuto rozhodnutí.
32. Ústní jednání plánované na 29. listopadu 2001 bylo zrušeno, protože Nejvyšší soud dosud nevrátil spis krajskému soudu.
33. Dne 14. března 2002 vynesl Krajský soud v Bratislavě rozsudek, v němž zčásti stěžovatelovým požadavkům vyhověl. Dne 2. května 2002 se stěžovatel odvolal. Řízení není dosud ukončeno.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
2. Stěžovatel si stěžoval na délku řízení o jeho žalobě na náhradu škody. Uvedl, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy, který v relevantní části stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem ...“

35. Stěžovatel tvrdil, že případ nebyl složitý a že délka řízení byla způsobena výlučně chováním vnitrostátních soudů.
36. Vláda uvedla, že délka řízení byla způsobena objektivními důvody, zejména složitou povahou případu a změnou v organizaci soudní soustavy na Slovensku, v jejímž důsledku muselo být v roce 1997 modifikováno přidělování případů soudcům. Vláda poukázala zejména na to, že právní zástupce se několikrát nedostavil k ústnímu jednání, že některá podání stěžovatele nebyla jasná a že stěžovatel měl námitky proti soudcům.

37. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle zvláštních okolností případu a s přihlédnutím ke kritériím stanoveným judikaturou Soudu, zvláště ke složitosti případu, chování stěžovatele a státních orgánů projednávajících případ, jakož i k tomu, oč se stěžovateli jednalo (viz, mimo jiné, rozsudek Pélissier a Sassi v. Francie /GC/, č. 25444/94, § 67, ECHR 1999-II a rozsudek Philis v. Řecko /č. 2/ ze dne 27. června 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997-IV, str. 1083, § 35).
38. Dané řízení započalo dne 26. března 1993 a dosud nebylo ukončeno. Jeho délka tudíž překročila devět let a šest měsíců.
39. Podle názoru Soudu není případ obzvláště složitý. Průtahy, které Vláda klade za vinu stěžovateli, se nezdají být podstatné a nelze je přičíst na vrub celkové délce řízení. Pokud jde o chování vnitrostátních soudů, souhlasí Soud s nálezem Ústavního soudu, že podstatné průtahy způsobil především Krajský soud v Bratislavě tím, že nepostupoval v případě efektivně (viz výše odstavec 27). Nežádoucí průtahy v řízení přiznalo též Ministerstvo spravedlnosti a předseda Krajského soudu v Bratislavě (viz výše odstavce 16 a 18).
40. S přihlédnutím k okolnostem případu, zejména ke skutečnosti, že se jedná o stěžovatelovu výdělečnou činnost, Soud shledává, že celková délka řízení překročila „přiměřenou lhůtu“. Proto došlo k porušení článku 6 § 1.
41. Aplikace článku 41 Úmluvy
42. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda
2. Stěžovatel požadoval částku 1 370 158 slovenských korun (SKK) jako náhradu hmotné škody. Tato částka zahrnovala stěžovatelův ušlý výdělek ve výši 553 015 SKK a úroky z prodlení ve výši 817 143 SKK.
3. Vláda tvrdila, že neexistuje příčinná souvislost mezi údajným porušením stěžovatelova práva na projednání v přiměřené lhůtě zaručeného článkem 6 § 1 Úmluvy a částkou, kterou stěžovatel požaduje.
4. Soud souhlasí s Vládou, že mezi žalovanou hmotnou škodou a shledaným porušením neexistuje žádná příčinná souvislost. Soudu však nepřísluší spekulovat o tom, jaký by byl výsledek řízení, kdyby bylo proběhlo v souladu s požadavky článku 6 § 1 (viz rozsudek Werner v. Rakousko*) ze dne 24. listopadu 1997, Zprávy 1997-VII, str. 2514, § 72). Proto se z tohoto titulu nepřiznává žádná náhrada škody.
5. Stěžovatel dále požadoval 1 000 000 Sk jako náhradu morální újmy. Stěžovatel vysvětlil, inter alia, že byla dotčena jeho osobnostní práva, že selhání soudů při rozhodování o jeho případu v přiměřené lhůtě jej přivedlo do tísně a že proto nemohl žít důstojně.
6. Vláda namítla, že je tento požadavek neopodstatněný a přehnaný.
7. S přihlédnutím ke své judikatuře, k důležitosti daného řízení pro stěžovatele a po posouzení na základě principu spravedlnosti Soud přiznává stěžovateli náhradu ve výši 3500 euro (EUR).
8. Náklady a výdaje
9. Stěžovatel požadoval částku 24 812 SKK jako náhradu svých nákladů a výdajů. Tato částka zahrnovala náklady řízení o jeho žalobě na náhradu škody, advokátní poplatky za zastupování před obecnými soudy a před Ústavním soudem, cestovní náklady spojené s jeho účastí na ústních jednáních k danému případu, jakož i poštovné a náklady za fotokopie. Kromě toho stěžovatel požadoval částku 20 000 SKK jako náhradu za ztracený čas, kdy se pokoušel získat náhradu před vnitrostátními orgány.
10. Vláda namítla, že je tento požadavek přehnaný.
11. Soud poznamenává, že náhradu z tohoto titulu lze přiznat pouze do té míry, v jaké lze

požadované náklady a výdaje pokládat za vynaložené při pokusu zabránit shledanému porušení nebo je napravit. Vzhledem k tomu, že nepřiměřené průtahy v řízení nutně zahrnují zvýšené náklady stěžovatele (viz rozsudek Bouilly v. Francie ze dne 7. prosince 1999, č. 38952/97, § 33) a po posouzení na základě spravedlnosti Soud přiznává stěžovateli náhradu ve výši 300 EUR.

12. Úroky z prodlení

13. Soud se domnívá, že úroky z prodlení by měly vycházet z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body (viz rozsudek Christine Goodwin v. Spojené království ze dne 11. července 2002 /GC/, č. 28957/95, § 124).

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Potvrzuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;
2. Potvrzuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným ve smyslu článku 44 § 2 Úmluvy, částku 3500 EUR (tři tisíce pět set euro) jako náhradu morální újmy a částku 300 EUR (tři sta euro) jako náhradu nákladů a výdajů, které budou převedeny na slovenské koruny kursem aplikovatelným v den vyrovnání, plus všechny poplatky, které mohou být splatné;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedených částek, a to ve výši rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;

3. Zamítá zbývající část stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a oznámeno písemně dne 12. listopadu 2002 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

Michael O'BOYLE

tajemník

Nicolas BRATZA

předseda

Tento rozsudek se stane konečným za podmínek stanovených článkem 44 § 2 Úmluvy. Může být edičně upraven.

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohový sešit XV/1998, Rozsudek ES o stížnosti č. 21853/93, str. 12.